

Таміла Філіппович

Викладач кафедри теорії та практики іноземних мов

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

МОТИВАЦІЯ ЯК ФАКТОР УСПІШНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ключові слова: мотивація, ефективна навчальна діяльність, мотив навчання, іноземна мова, освітній процес, різновиди мотивів, іноземна комунікативна діяльність.

Сутність проблеми, стан її дослідження: роль мотивації в навчанні іноземної мови, різновиди мотивів, а також вплив мотивації на навчальний процес, а саме на ефективність засвоєння іноземної мови студентами вищої школи.

Методологія, методи та дослідницькі інструменти: метод критичного аналізу наукової і методичної літератури, практичного досвіду, метод спостереження, бесіда.

Мотивація студентів – важлива умова для успішного навчання іноземної мови. Вірно сформовані мотиви, чітко усвідомлена мета діяльності надають освітньому процесу сенс і дозволяють отримати необхідні знання та навички, досягти бажаних результатів.

Мотив навчання (від фр. *motif* – рухаю) – це внутрішня рухома сила, яка стимулює розумову активність і спонукає особистість до пізнавальної діяльності. Сформованість мотивів є запорукою успішної та ефективної навчальної діяльності. Серед великої кількості мотивів можна виокремити наступні різновиди :

- **Пізнавальні:** базуються на пробудженні пізнавальних інтересів і реалізуються шляхом отримання задоволення від самого процесу пізнання та його результатів. Пізнавальна діяльність людини є частиною її життєдіяльності. Тому формування в студентів пізнавальних мотивів — це провідний фактор успішності пізнання, що реалізує природні потреби людини.
- **Соціальні:** породжені всім соціальним контекстом, в якому протікає життя студентства, передусім це прагнення особистості шляхом навчання утвердити свій соціальний статус — у суспільстві, в певному соціальному колективі (родині, групі та ін.), що сприятливо впливає на навчання, стимулюючи його.
- **Спонукальні:** пов'язані з впливом на свідомість студента певних чинників – вимог батьків, викладачів, колективу та ін.
- **Професійно-ціннісні:** відображаються в прагненні студента отримати в майбутньому професійну підготовку в певній сфері діяльності. Ці мотиви

відіграють важливу роль у навчальній діяльності студентів вузу і є запорукою успішної підготовки кваліфікованих фахівців [5;с. 4].

- Меркантильні: пов'язані, безпосередньо, з матеріальними інтересами особистості.

Мотиви ніколи не виступають в чистому вигляді, має місце їх поєднання в динамічну систему. Оптимальним є досягнення такої відповідності між групами мотивів, яка сприяє зростанню ефективності навчальної діяльності.

Результати досліджень показують, що більшість студентів має усвідомлену потребу у вивченні іноземних мов [4; с.25]. Високі показники наявності такої потреби, на думку дослідників, обумовлені тим, що в даний час більшість людей гостро відчула необхідність практичного володіння іншомовними знаннями. Причиною цього, безумовно, є глобальні зміни, що відбуваються в політичній і соціально-економічній сфері життя країни та значне збільшення ділових і культурних контактів. Наявність потреби у вивченні іноземних мов стимулює інтерес студентів до предмету [5; с.3]. Різноманітні дослідження демонструють, що інтерес до навчальної дисципліни «іноземна мова» рухає більшістю студентів. Відсутність інтересу характерна лише для одиниць. Однак той факт, що студенти зацікавлені у вивченні іноземних мов і мають бажання займатися даним предметом, не означає, що рівень пізнавальної мотивації обов'язково буде високий [1; с.114].

Наявність пізнавальної мотивації у процесі навчання захоплює, приносить задоволення й радість студенту, спонукає до інтелектуальної активності. Та, на думку відомого педагога та вченої І.Л. Бім, небагатьма студентами, що вивчають іноземні мови рухають пізнавальні мотиви [2; с.7]. Таке протиріччя між високими показниками потреби у вивченні іноземних мов, інтересу до предмета й пізнавальною мотивацією дає підставу стверджувати, що розвиток пізнавального інтересу все ще залишається одним з найважливіших завдань освітнього процесу сучасного вузу, яке можна вирішити, застосовуючи сучасні технології, що стимулюють творчу активність студентів та передбачають активні форми навчання, елементи новизни в змісті занять. Сучасні педагогічні технології такі, як навчання в співробітництві, проектна методика, використання нових інформаційних технологій, інтернет-ресурсів, безсумнівно, мають ряд переваг в порівнянні з традиційними методами. Комп'ютерне навчання несе в собі величезний мотиваційний потенціал.

На думку британського вченого Герберта Розенфельда, більшість студентів, вивчаючи іноземні мови, керуються соціальними мотивами [4; с.21]. Дехто вважає, що іноземна мова необхідна кожній освіченій людині, інші відзначають, що іноземна мова є засобом міжкультурного спілкування, частина розглядають іноземну мову як засіб розширення кругозору, отримання нових знань.

Недостатня усвідомленість значення соціальних мотивів підтверджується при аналізі статистичного показника мотиву «Вивчення іноземної мови - це

суспільно важлива праця, що приносить користь суспільству» [3; с.80]. Лише деякі студенти відзначають даний мотив, в той час як він є чи не найбільш значущим в групі соціальних мотивів, оскільки демонструє суспільну цінність навчання. Низький показник свідчить про те, що студенти не вважають свою пізнавальну діяльність суспільно значимою. Вони єдині в думці, що отримання освіти є особистою справою кожного. Студенти переконані, що сучасному суспільству байдуже, наскільки освічений кожен з них. Кваліфіковані кадри залишаються незатребуваними, часто влаштовуючись не за фахом і не маючи можливості застосувати свої знання. [4; 29]

Висновки та результати дослідження

Таким чином, стан мотивації вивчення іноземних мов студентами вузів свідчить про те, що не всі резерви формування у студентів позитивного ставлення до навчання в цілому і до вивчення іноземної мови зокрема реалізуються в практиці навчання. Звідси виникає необхідність пошуку шляхів і умов формування позитивної мотивації вивчення іноземної мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Асеев В.Г. Мотивация поведения и формирование личности. – М., 1976 – 158 с.
2. Бим И.Л. Некоторые актуальные проблемы современного обучения иностранным языкам // Иностранные языки в школе. – 2001. — № 4 – С. 5-8.
3. Вартанова И.И. К проблеме диагностики мотивации // Вестник МГУ. Сер. 14. – 1998. — № 2. – С. 80-82
4. Розенфельд Г. Мотивация учения. Типы мотивов // Использование мотивов. – М., 1991. – С. 13-34.
5. Супрунов С.Е. Коммуникативная компетенция в преподавании иностранных языков //V международная научно-практическая интернет-конференция: «Гуманитарное образование в экономическом вузе». – М., РЭУ им. Г. В. Плеханова, 20 октября — 30 ноября 2016 г.